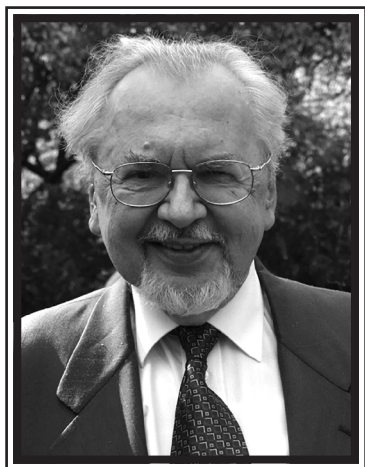

IN MEMORIAM

ЛЮБОМИР ВИНАР

16 квітня 2017 р. у США на 86-му році життя відійшов у Вічність визначний український історик, професор Любомир-Роман Винар. Понад 60 років свого життя він присвятив історії. Історії-науці, історії-практиці, історії творення українського сегменту у світовому науковому й суспільному просторах.

У 2000 р. колеги підготували збірник праць на пошану Л.Винара з нагоди 50-ліття його наукової діяльності. Він мав назву «На службі Клію». Так, професор цілком присвятив себе служінню музі-покровительці історії, проте в її іпостасі він служив також Україні й українському народові. Він любив місто Львів, де народився 2 січня 1932 р., і в якому сформувався його юнацький максималізм. Той максималізм, що допомагав творити неймовірні речі у прагматичній атмо-

сфері несприйняття та конкуренції. А творив він українську історичну науку у вільному світі. Любомир Винар був не лише істориком-джерелознавцем, бібліологом світового рівня, бібліографом, публіцистом. Він також – умілий організатор, творець Українського історичного товариства, яке об'єднало дослідників вітчизняної минувшини в еміграції, спрямувало їхню діяльність і конкурувало з радянськими академічними установами. До того ж 1963 р. створив професійний часопис «Український історик», був незмінним його редактором.

У 1960–1980-х рр. професор Л.Винар започаткував нову міждисциплінарну галузь гуманітарних знань – грушевськознавство. Почав систематично досліджувати життя й діяльність найбільшого історика України ХХ ст., долучав до цієї справи фахівців, які гуртувалися навколо УІТ. Л.Винарові вдалося переломити традицію неприхильного ставлення до М.Грушевського як громадсько-політичного діяча. Він першим виступив проти стереотипу, напрацьованого істориками-державниками, а згодом – публіцистами школи інтегрального націоналізму представляти М.Грушевського лише народником та антидержавником. Видав низку книжок і брошур, в яких послідовно розроблялися різні етапи суспільної праці видатного історика: молоді роки, навчання в Київському університеті, боротьба за український університет у Львові, керівництво Науковим товариством імені Шевченка, порівняння поглядів М.Грушевського на українську історію з позицією В.Липинського тощо.

Великим є значення полеміки Л.Винара з комуністичною історіографією. Він був одним із провідних історіографів, які закликали до повернення в підрадянську, а згодом незалежну Україну національної схеми вітчизняної історії.

Л.Винар першим звернув увагу на важливість епістолярних джерел грушевськознавства. Організував друк комплексів листувань М.Грушевського, його мемуарних матеріалів, декілька десятиліть збирав і видавав у своєму журналі спогади сучасників про нього. Разом з Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М.Грушевського НАН України Л.Винар започаткував серію «Епістолярні джерела грушевськознавства», яка фактично стала продовженням 50-томника визначного історика, що його видає академічна установа. На сьогодні вже побачили світ шість томів.

Як історіограф Л.Винар – автор низки досліджень про класиків української історіографії, праць про Д.Дорошенка, О.Ольжича-археолога, І.Франка та ін. Він був редактором першого історико-географічного атласу України, що вийшов в Америці. Започаткував також оглоблінознавство, видав декілька книжок творів О.Оглоблина та розвідок про свого вчителя. Л.Винар відзначився і як дослідник козацького періоду нашої історії, ставши автором студій про Д.Байду-Вишневецького, М.Кривоноса, козацько-молдавські зв'язки тощо. Писав праці з українського друкарства XVI ст. Загалом Л.Винар відомий як автор понад 2000 публікацій, серед яких 37 – написаних ним та 48 – виданих за його редакцією книг, 28 бібліографічних довідників.

Високого зросту, спокійної вдачі, людина великої сили духу й надзвичайної наполегливості, він входив до всіх інституцій, створених українськими емігрантами, творив їх сам, знаходячи фінансування на їх підтримку та науково-видавничу діяльність. Ще на зорі української незалежності професор Любомир Винар, прибувши в Україну, і тут долучився до формування школи грушевськознавства, осередків УІТ у Києві, Львові, Острозі, Дніпрі, Дрогобичі, ставши навчителем та взірцем самовідданості для цілої когорти дослідників. Саме за його ініціативи 2000 р. було започатковано проведення Міжнародних конгресів українських істориків. Саме під його впливом змінювався світогляд українських істориків, їхні підходи до пошуку джерел, використання новітніх методологій. Адже наукова творчість Л.Винара охоплювала українську й неукраїнську історію, історіографію, спеціальні історичні дисципліни, міждисциплінарні етнічні студії, літературознавство, бібліологію. Особливий пієтет мав до мемуаристики, спонукаючи багатьох українських діячів до написання мемуарів, що їх він друкував у своєму журналі.

Частину свого архіву Л.Винар передав до рукописного відділу Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В.Стефаника (Мислава Дядюк) та до центру дослідження діаспори при Національному університеті «Острозька академія», де працює його представниця в Україні професор Алла Атаманенко.

Скільки б не писали про цю непересічну людину, її працю на ниві української історії, ці оповіді не будуть повними, адже складно дізнатися про внутрішні спонукальні чинники, які підштовхнули вченого стати на стежку наукової борні з радянськими істориками, їхніми схемами й можливостями... І перемогти, стверджуючи Україну та українське у світі!

Пане Любомире, спочивайте сном вічним у Вічності, у нетлінній пам'яті вдячних за Вашу працю українців...

І.Б.Гирич (Київ), В.М.Піскун (Київ)